

Motion till riksdagen

1988/89:T241

av Anna Wohlin-Andersson m.fl. (c)

Stödet till skärgårdstrafiken

Under flera år har vi motionerat om behovet av en ny och sammanhållen skärgårdspolitik i Sverige. I AU:s bet. 1987/88:13 skrev utskottet:

”Utskottet vill i anslutning till de aktuella motionerna framhålla betydelsen av att den regionalpolitiska utredningen ägnar särskild uppmärksamhet åt utvecklingen i skärgårdsområdena. I detta sammanhang får också prövas behovet av ytterligare myndighetssamordning. Vad utskottet ovan anfört i anslutning till motionerna A405, A408, A410 och A454, den senare i aktuell del, bör ges regeringen till känna.” Det blev riksdagens beslut.

Det är vår förhoppning att den regionalpolitiska utredningen snabbt ska komma fram med förslag till positiva åtgärder för att bevara och utveckla levande skärgårdar och kustsamhällen runt om vårt land. I avvaktan härpå återkommer vi i år med förslag till vissa andra beslut som behövs för att åstadkomma just levande skärgårdar.

Om vi vill att människor även framgent skall kunna bo kvar och verka i hela vårt land får vi acceptera att livsstilar och förutsättningar varierar. Problemlösningar och samhällsinsatser måste vara flexibla och grundas på sunt förnuft.

Vårt lands skärgårdsområden är och måste ses som en nationell tillgång. Detta av flera skäl.

Ju mer befolkningen har samlats i tätorter desto större har behoven blivit av fina rekreationsområden. Att hålla dessa områden, då ofta våra skärgårdar, öppna och levande förutsätter en bofast åretruntbefolkning. Skärgårdsbefolkningen har ofta varit de som först slagit larm om miljöförändringar. De är också ett vakande öga ut över våra hav och farvatten.

Omvandling av permanentboende till fritidsfastigheter i attraktiva skärgårdsområden

En förutsättning för en levande skärgård är att permanentboendet kan bevaras och utvecklas. I dag råder uppenbara problem med detta.

Den stora efterfrågan av fastigheter i attraktiva skärgårdsområden gör att många permanentbostäder omvandlas till fritidshus. Det innebär att stora delar av ett skärgårdssamhälle blir tomt och ödsligt under stora delar av året. Det bidrar till att ytterligare isolera kvarvarande permanentboende skärgårdsbor och ökar kostnaderna för berörd kommun att upprätthålla servicen.

En ytterligare faktor som belastar berörd skärgårdskommun är borttagandet av den kommunala garantibeskattningen för fastigheter i annan kommun än hemortskommunen.

En skärgårdskommun, som oftast också är en fattig glesbygdskommun, får genom denna förändring ett förhållandevis stort antal fastigheter som inte inbringar inkomst till den service som kommunen har skyldighet att hålla. Den inkomsten tillfaller i stället den fritidsboende fastighetsägarens hemkommun.

För att förhindra en fortsatt omvandling av permanentbebodda fastigheter till fritidsfastigheter har en av regeringen tillkallad enmansutredning nu lagt förslag om att förvärvsprövning enligt en ny förvärvslagstiftning skall införas.

Flera invändningar mot en sådan lösning kan resas. Bl.a. är förvärvsprövningen tveksam utifrån den enskilda äganderättens huvudprincip. En bättre ordning vore att med ekonomiska styrmedel försöka komma till rätta med det här anförda problemet.

Därvid borde skatteinstrumentet prövas. En rätt för kommunen att ta ut en kommunal fastighetsskatt på i kommunen belägna fastigheter som ej bebos permanent och ägs av ej i kommunen mantalsskrivna personer borde därvid övervägas.

Vi föreslår därför att regeringen avvaktar med att lägga fram proposition på grundval av nu överlämnat förslag. Regeringen bör först också utreda ovan föreslagna alternativ.

Taxering av permanentboendes fastigheter i skärgården

En hög efterfrågan på skärgårdsfastigheter framtvingar höga fastighetspriser som också ligger som grund för taxeringen av fastigheterna i berört skärgårdsområde.

För den permanentboende skärgårdsbon, som äger sin fastighet och inte har för avsikt att flytta eller avyttra sin fastighet, innebär de en högre boendekostnad än jämförbara fastigheter i andra glesbygdsområden än skärgården.

Hög taxering med åtföljande reavinstbeskattning är motiverad vid försäljning. Däremot är ett högt taxeringsvärde som ovan anförts till men för den permanentboende. För att främja permanentboendet i skärgården och stimulera till en levande skärgård året runt bör taxeringsvärdena för permanentbebodda skärgårdsfastigheter vid taxeringen reduceras med en särskilt fastställd lägesfaktor. En sådan ordning bör införas fr.o.m. nästkommande fastighetstaxeringsomgång. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag i linje med vad som anförts i motionen.

Ersättning till yrkesfiskare

Beslutet år 1982 att släppa handredskapsfisket fritt på ostkusten och i ett antal stora sjöar har skapat betydande problem för många yrkesfiskare. Problemen är i vissa fall en följd av en ökad konkurrens om fisket, men handlar i ännu högre grad om skador på redskap och störningar i fiskets utövande.

Vissa ersättningsmöjligheter infördes i samband med den nya lagstiftningen. Det gällde påvisbara inkomstbortfall t.ex. för sålda fiskekort och

fiskearrenden. Andra typer av ekonomiska förluster ersätts däremot inte.

Den situationen har därmed uppstått att fastighetsägare som inte själva utnyttjat sina fiskevatten lätt kunnat få ersättning. Yrkesfiskare som använt sina fiskevatten för sitt livsuppehälle får däremot ingen ersättning.

Ersättningsregler som tillgodoser mer eller mindre passiva fiskevattens-ägares behov, men helt åsidosätter de aktiva yrkesutövarna, är naturligtvis helt orimliga. Yrkesfiskarna har, enligt mångstämmiga rapporter, fått vidkännas betydande skador. När det gäller stationära fiskbestånd, som t.ex. gädda, har den ökade konkurrensen om fisket i vissa fall en påtaglig effekt. Att fritidsfolk i större utsträckning rör sig i och omkring fiskevattnen innebär dessutom ibland betydande hinder i yrkesfiskarens arbete. Till det kommer den allvarliga ökningen av tjuvvittning av redskap och skadegörelse, som följt i det fria fiskets spår.

Eftersom de nuvarande ersättningsreglerna inte tillgodoser dessa behov, krävs särskilda insatser. Ett lämpligt sätt kan vara att skapa en särskild fond för ersättningar av det slag det här är fråga om. Denna fond skulle således ha mer generösa regler men endast gälla personer som har fisket som en viktig del av sitt uppehälle.

Skärgårdstrafik

Förr fanns ett anslag just till skärgårdstrafik. Det är tyvärr borttaget. I Finland, som är ett föregångsland när det gäller skärgårdspolitik, ger staten stöd till en utbyggd, regelbunden kollektivtrafik. Persontransporter i skärgården upprätthålls i Sverige genom kompletteringstrafik med båt och hydrokopter och i vissa fall med större båtar i regelbunden trafik.

Tillräckligt utbyggd är detta en dyr verksamhet i synnerhet som det nästan över hela Sverige är de små, fattiga kommunerna som har de stora skärgårdarna. Det är dock hos dessa kommuner kunskapen finns om hur man på bästa sätt organiserar sin skärgårdstrafik. Därför föreslår vi att ett nytt anslag införs: Stöd till skärgårdstrafik. Konstruktionen kan följa de regler som fanns förr:

”Statligt stöd till *skärgårdstrafik* med fartyg utgår till den länshuvudman eller kommun som ansvarar för trafiken. Statsbidraget utgör högst 35 % av bidragsgrundande kostnad. För skärgårdstrafik gäller detta för högst fyra dagliga dubbelturer på vissa linjer respektive högst en förbindelse fram och åter i veckan inom visst kompletteringstrafikområde.”

Posten

Postverkets lantbrevbärare bör här ses som den fina tillgång de är. Det borde finnas ytterligare möjligheter att nyttja denna tillgång. Exempel finns där man har funnit samverkansformer mellan postdistribution/service, gods- och varutransporter, social tillsyn av äldre osv.

För att nå fram till denna samverkansform har vägen ofta varit svår att finna. Från samhällets sida behövs klarare besked och regler och krav på samordning så att dessa frågor går att lösa. Det krävs nytänkande för att skapa bättre regelsystem.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

[att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om att rätten för kommunerna att få ta ut kommunal fastighetsskatt av icke permanentboende ej i kommunen mantalsskrivna fastighetsägare utreds,¹]

[att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder så att taxeringsvärdena för permanentbebodda skärgårdsfastigheter vid taxeringen reduceras med en särskild lägesfaktor,¹]

[att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till en särskild fond för att ersätta personer som bedriver yrkesmässigt fiske för skador och förluster som uppkommit i samband med införandet av fritt handredskapsfiske på ostkusten och i vissa sjöar,²]

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett nytt anslag "Statligt stöd till skärgårdstrafik",

2. att riksdagen uttalar att regeringen bör återkomma i kompletteringsproposition med anslagsäskande till detta,

3. att riksdagen utalar att alla samverkansformer bör prövas för att ge skärgårdens bofasta befolkning bättre postservice.

Stockholm den 24 januari 1989

Anna Wohlin-Andersson (c)

Sven-Olof Petersson (c)

Pär Granstedt (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Agne Hansson (c)

Elving Andersson (c)

Gunnar Björk (c)

Görel Thurdin (c)

Larz Johansson (c)

¹ 1988/89:Sk417

² 1988/89:Jo425